

Informatii despre sistemul penitenciar in Romania

Scopul acestor informatii este intelegerea sistemului penitenciar in Romania. Penitenciarele pot avea regimuri diferite si posibilitati diferite de lucru. Prezentul material ofera o descriere de ansamblu asupra sistemului penitenciar si tipul de asistenta pe care il puteti primi în cazul în care sunteți cetățean român si și doriți să fiți transferat în România.

În ce penitenciar voi fi deținut?

Administratia Nationala a Penitenciarelor stabileste locul de detentie, tinind cont *să fie situat cât mai aproape de localitatea de domiciliu a persoanei condamnate, luind in considerare regimul de executare, măsurile de siguranță ce trebuie luate, nevoile de reintegrare socială identificate, sex și vârstă.*

Din 2013 penitenciarele au fost profilate pe deținerea anumitor categorii de persoane private de libertate, în raport de regimurile de executare.

Persoanele arestate preventiv, trimise în judecată, pentru care s-a emis prima încheiere de menținere a măsurii arestării preventive în camera preliminară sau în cursul judecătii, când faza camerei preliminare nu se parcurge, sunt custodiate în secții de arestare preventivă din unitățile penitenciare aflate în circumscripția organelor judiciare pe rolul cărora se află cauza în care s-a emis mandatul de arestare preventivă.

Astfel, în măsura în care se cunosc toate informațiile necesare aplicării acestor reguli înainte de transferarea într-un penitenciar din România a unei persoane private de libertate (*domiciliul, durata condamnării - în funcție de care se stabilește regimul de executare, alte date cu privire la necesitatea luării anumitor măsuri de siguranță, organul judiciar pe rolul cărora se află cauza în care persoana este arestată preventiv etc.*), se poate aprecia asupra penitenciarului în care deținutul va fi transferat după preluarea de către autoritățile române.

Însă, trebuie precizat că pe parcursul executării pedepsei pot interveni o serie de factori ce nu pot fi gestionati de administrațiile locurilor de deținere sau de Administrația Națională a Penitenciarelor.

Ce se va întâmpla când voi ajunge acolo?

În funcție de quantumul pedepsei privative de libertate, după terminarea perioadei de carantină și observare (care durează aproximativ 21 de zile de la depunerea într-o unitate penitenciară), deținutului i se aplică **regimul de executare provizoriu.**

Ulterior, la prima întrunire a comisiei pentru stabilirea, individualizarea și schimbarea regimului de executare a pedepselor privative de libertate, se stabilește regimul de executare a pedepsei în care condamnatul va fi repartizat, ținând cont de:

- a) durata pedepsei privative de libertate;
- b) gradul de risc al persoanei condamnate;
- c) antecedentele penale;
- d) vârsta și starea de sănătate ale persoanei condamnate;
- e) conduita persoanei condamnate, pozitivă sau negativă, inclusiv în perioadele de detenție anterioare;
- f) nevoile identificate și abilitățile persoanei condamnate, necesare includerii în programe educaționale, de asistență psihologică și asistență socială;
- g) disponibilitatea persoanei condamnate de a presta muncă și de a participa la activități educative, culturale, terapeutice, de consiliere psihologică și asistență socială, moral-religioase, instruire școlară și formare profesională.

În acest context, sus-numitul va executa pedeapsa într-un penitenciar profilat pe deținerea categoriei de condamnați din care va face parte, fiind inclus într-unul dintre cele patru regimuri de executare: maximă siguranță, închis, semideschis, deschis, situat în apropierea localității de domiciliu.

Persoanele private de libertate se depun în unitatea penitenciară cea mai apropiată de punctul de trecere a frontierei de unde au fost preluate, dintre locurile de deținere stabilite cu ocazia încheierii *Protocolului de cooperare privind preluarea/predarea persoanelor care fac obiectul unor hotărâri penale de condamnare definitivă, la punctele de frontieră ale României*, între Centrul de Cooperare Polițienească Internațională și Administrația Națională a Penitenciarelor, în anul 2014, urmând să fie custodiate în aceste unități pe perioada carantinării-observării, iar, la finalizarea acesteia, să se procedeze conform celor de mai sus.

Persoanele condamnate sunt depuse într-o unitate penitenciară, în baza mandatului de executare a pedepsei închisorii, a hotărârii judecătorești definitive de condamnare prin care s-a recunoscut hotărârea străină și s-a aplicat o pedeapsă potrivit legislației interne, de către o instanță națională, precum și în baza unui act de identitate ori a unui proces verbal de identificare.

Persoanele arestate preventiv sunt depuse într-o unitate penitenciară, în baza mandatului de arestare preventive și a încheierii de menținere a măsurii arestării preventive, emisă în camera preliminară sau în cursul judecății în primă instanță (când faza camerei preliminare este suprimată), precum și a unui act de identitate ori proces-verbal de identificare.

Aceste acte reprezintă condiții *sine qua non* depunerii într-o unitate penitenciară.

Celelalte condiții și documente necesare primirii în penitenciar sunt prevăzute în regulamentul de aplicare a *Legii 254/2013 privind executarea pedepselor și a măsurilor dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal*.

Persoanele sancționate cu măsuri educative privative de libertate sunt depuse în centre de detenție sau centre educative, în baza hotărârii judecătorești definitive prin care s-a aplicat măsura, după stabilirea identității acestora. Persoanele sancționate cu măsuri educative privative de libertate pentru care s-a dispus executarea sau continuarea executării acestora într-un penitenciar sunt preluate de penitenciarele prevăzute în *Protocolul de cooperare privind preluarea/predarea persoanelor care fac obiectul unor hotărâri penale de condamnare definitivă, la punctele de frontieră ale României*, între Centrul de Cooperare Polițienească Internațională și Administrația Națională a Penitenciarelor, în anul 2014, și transferate în penitenciarele profilate pe deținerea acestei categorii de persoane private de libertate, conform Deciziei Directorului General al Administrației Naționale a Penitenciarelor privind profilarea unităților din subordine.

Care este procedura de încarcerare la sosirea în țară (înregistrare, amprentare, posibilitatea întâlnirii cu un consilier/ psiholog etc) Pe cine voi întâlni?

Primirea persoanelor condamnate se face în spații special amenajate, femeile fiind separate de bărbați. Măsurile ce se dispun la primirea în penitenciar a persoanelor private de libertate sunt realizate în următoarea ordine:

- efectuarea percheziției corporale amănunțite;
- întocmirea unui inventar al bunurilor personale;
- efectuarea unui **examen clinic general** de către personalul de specialitate al penitenciarului, al cărui rezultat este consemnat în fișa medicală;
- **prelevarea amprentelor**, urmând ca aceste date să fie transmise și stocate pe suport hârtie în dosarul individual al persoanei condamnate și în format electronic în baza de date națională de comparare a amprentelor;
- **fotografierea**, în vederea operaționalizării documentelor de evidență;
- **informarea persoanei condamnate cu privire la drepturile, obligațiile și interdicțiile persoanelor condamnate, precum și cu privire la recompensele care pot fi acordate, abateri și sancțiuni disciplinare care pot fi aplicate;**
- **interviuearea, în vederea stabilirii nevoilor imediate ale persoanei condamnate.**

În cazul în care persoana condamnată prezintă dizabilități, administrația penitenciarului dispune măsurile necesare executării, de către aceasta, a pedepsei, în condiții care să respecte demnitatea umană.

După primirea în penitenciar, persoanele condamnate se repartizează în secția de carantină și observare, pentru o perioadă de 21 de zile.

Minorii execută măsura educativă privativă de libertate separat de persoanele internate tinere și de cele cu vârsta mai mare de 21 de ani.

Persoanele nou-depuse în locurile de deținere sunt cazate separat pe camere, în funcție de sex și vârstă, precum și de alte cerințe legale, de ordine interioară sau de siguranță.

În perioada de carantină și observare, se desfășoară activități de **evaluare și intervenție inițială, se efectuează examene medicale și se dispun măsuri de informare și documentare,**

sub pază și supraveghere. Astfel, în această perioadă, se realizează **o evaluare multidisciplinară, din perspectivă educațională, psihologică și socială a fiecărei persoane private de libertate și sunt stabilite nevoile de educație, asistență psihologică și asistență socială.** Pentru persoanele condamnate, în funcție de concluziile evaluării, se întocmește *Planul individualizat de evaluare și intervenție educativă și terapeutică*, cu respectarea nevoilor prioritare de intervenție și consultarea persoanei condamnate. Acesta se completează și se modifică ori de câte ori este necesar. Includerea persoanelor condamnate în activitățile recomandate în *Plan* se realizează ținând cont de nevoile identificate, regimul de executare a pedepsei privative de libertate și momentul traseului execuțional.

Toți deținuții aflați în perioada de carantină și observare sunt incluși într-un program multidisciplinar, care vizează: cunoașterea și evaluarea nevoilor fiecărei persoane, din perspectivă educativă, psihologică și socială, în vederea formulării recomandărilor de specialitate.

Evaluare psihologica. *Evaluarea psihologică*, ca parte integrantă a evaluării multidisciplinare, fundamentează proiectarea oricărui demers psihologic și are în vedere identificarea principalelor riscuri și nevoi psihologice, în scopul stabilirii demersurilor specifice, în perioada executării pedepsei.

Prin evaluarea psihologică inițială se urmărește:

- identificarea și diagnosticarea corectă a problemelor de natură psihologică;
- identificarea nevoilor de intervenție și formularea recomandărilor, cu accent pe situațiile de criză (identificarea riscului suicidar etc.);
- menținerea nivelului optim de funcționare și evitarea exacerbării problemelor de natură psihică;
- identificarea situațiilor care prezintă risc pentru siguranța locului de deținere, a personalului sau a celorlalte persoane private de libertate;
- evaluarea potențialului adaptativ al persoanei private de libertate.

Concluziile evaluărilor psihologice ale persoanelor condamnate fundamentează completarea documentelor necesare luării deciziilor în cadrul comisiilor constituite la nivelul locurilor de deținere.

Ce se întâmplă cu bunurile mele? La primirea în locul de deținere a persoanelor private de libertate, bunurile acestora sunt inventariate, apoi se depun la magazinele amenajate în acest scop din unitate, o parte din bunuri, în măsura necesităților persoanei, putând fi lăsate asupra acestora pentru depunere în spațiile din camerele de deținere. Bunurile care excedează drepturilor deținuților prevăzute în OMJ 2714/C/2008 pot fi predate familiei sau aparținătorilor acestora, la solicitarea persoanelor private de libertate.

Voi putea suna pe cineva? îndată, după primirea în penitenciar, persoana condamnată are dreptul de a încunoștința personal sau de a solicita administrației să încunoștințeze un membru al familiei sau o altă persoană desemnată de aceasta, despre penitenciarul în care se află.

Administrația penitenciarului are obligația de a aduce la cunoștința persoanei condamnate dispozițiile legii în acest sens, precum și de a consemna într-un proces-verbal modul în care s-a realizat încunoștințarea.

Dacă persoana condamnată **nu este cetățean român**, aceasta are și dreptul de a încunoștința sau de a solicita încunoștințarea misiunii diplomatice ori a oficiului consular al statului al cărui cetățean este sau, după caz, a unei organizații internaționale umanitare, dacă nu dorește să beneficieze de asistența autorităților din țara sa de origine ori a reprezentanței organizației internaționale competente, **dacă este refugiat** sau, din orice alt motiv, se află sub protecția unei astfel de organizații.

Aceste dispoziții se aplică în mod corespunzător și arestațiilor preventiv.

În privința persoanelor sancționate cu măsuri educative privative de libertate, precizăm că, în termen de 3 zile de la primirea persoanei internate în centru/penitenciar, directorul centrului sau penitenciarului (în cazul executării/continuării executării măsurii educative în penitenciar) ia măsuri pentru informarea în scris a familiei sau a reprezentantului legal, cu privire la posibilitățile vizitării și la modalitățile de sprijinire a procesului de reintegrare socială desfășurat în centru.

În cazul în care persoana condamnată nu vorbește sau nu înțelege limba română ori nu se poate exprima, administrația penitenciarului dispune măsurile necesare aducerii la cunoștință a acestor informații, întocmindu-se un proces-verbal în acest sens.

În cazul cetățenilor români aparținând minorităților naționale, informarea se poate face în limba lor maternă.

Dreptul la vizite, pachete, dreptul de a da telefon

Dreptul de a da telefon. "În funcție de regimul de executare în care sunt incluși, deținuții pot efectua convorbiri telefonice, după cum urmează:

a) zilnic, deținuții cărora li se aplică regimul de executare deschis, semideschis și închis, precum și cei cărora nu li s-a stabilit încă regimul de executare, 10 apeluri telefonice, cu durata maximă cumulată de 60 de minute;

b) zilnic, deținuții cărora li se aplică regimul de maximă siguranță, precum și cei care prezintă risc pentru siguranța penitenciarului, 3 apeluri telefonice cu durata maximă cumulată de 30 de minute."

Dreptul la vizite. Numărul de vizite la care au dreptul deținuții este:

a) deținuții cărora li se aplică regimul deschis beneficiază lunar de 6 vizite;

b) deținuții cărora li se aplică regimul semideschis beneficiază lunar de 5 vizite;

c) deținuții pentru care nu s-a stabilit încă regimul de executare a pedepsei beneficiază lunar de 5 vizite;

d) deținuții cărora li se aplică regimul închis beneficiază lunar de 5 vizite;

e) deținuții cărora li se aplică regimul de maximă siguranță beneficiază lunar de 3 vizite;

f) femeile gravide ori care au născut, pentru perioada în care îngrijesc copilul în locul de deținere, beneficiază lunar de 8 vizite (art.142 din Regulamentului de aplicare a Legii nr. 254/2013)

Dreptul la pachete. Deținuții au dreptul de a primi, lunar, un pachet cu produse alimentare în greutate de maximum 10 kg, la care se poate adăuga o cantitate de maximum 6 kg de fructe și legume. (art.148, alin.(4) din Regulamentului de aplicare a Legii nr. 254/2013)

Cum va arăta celula?

- Camerele de deținere din unitățile penitenciare sunt astfel amenajate încât să asigure iluminatul natural și artificial corespunzător precum și aerisirea, sunt dotate cu instalații de încălzire și utilități igienico-sanitare astfel încât fiecare deținut să aibă acces la grupurile și instalațiile sanitare pentru satisfacerea nevoilor fiziologice. De asemenea, persoanelor condamnate le este asigurat permanent accesul la apă potabilă, iar apa caldă este furnizată conform unui program aprobat de administrația fiecărui loc de deținere, la camere, dacă acestea sunt prevăzute cu dușuri, sau la băile comune din cadrul secțiilor de deținere.
- Camerele de cazare sunt dotate cu mobilier, astfel încât să ofere persoanelor private de libertate condiții pentru dormit, păstrarea bunurilor și obiectelor personale, servirea mesei, precum și pentru desfășurarea unor activități de educație.

Practicarea unui sport

Astfel, accesul la activitățile sportive este garantat tuturor persoanelor private de libertate apte medical și care doresc să participe la acestea.

În funcție de posibilități, administrația penitenciarului asigură deținuților, în spații special amenajate, practicarea individuală sau colectivă a unor jocuri ori activități sportive și recreative, în vederea menținerii tonusului fizic și psihic, ținând cont de starea de sănătate, aptitudini, vârstă și preferințe.

La activitățile sportive desfășurate în exteriorul penitenciarului pot participa deținuții din regimurile deschis, semideschis și închis.

La nivelul fiecărui loc de deținere se organizează, cu frecvență lunară, cel puțin un concurs la care participă persoanele private de libertate.

La nivelul fiecărui loc de deținere se organizează, cu frecvență trimestrială, cel puțin un concurs sportiv la care participă persoanele private de libertate, ținându-se cont de anotimp și baza materială existentă."

Dreptul la permisi

În funcție de regimul de executare al pedepsei în care au fost repartizați, la îndeplinirea condițiilor prevăzute de lege, persoanelor condamnate li se pot acorda recompense ce constau în

- permisiunea de ieșire din penitenciar **pentru o zi**, dar nu mai mult de 15 zile pe an; - permisiunea de ieșire din penitenciar **pe o durată de cel mult 5 zile**, dar nu mai mult de 25 de zile pe an

- sau permisiunea de ieșire din penitenciar pe o durată **de cel mult 10 zile**, dar nu mai mult de 30 de zile pe an.

Regimul penitenciar

- **Regimul de maximă siguranță** - se aplică inițial persoanelor condamnate la pedeapsa detențiunii pe viață și persoanelor condamnate la pedeapsa închisorii mai mare de 13 ani, precum și celor care prezintă risc pentru siguranța penitenciarului. În mod excepțional, natura și modul de săvârșire a infracțiunii, precum și persoana condamnatului pot determina includerea persoanei condamnate în regimul de executare imediat inferior ca grad de severitate, în condițiile stabilite prin regulamentul de aplicare a prezentei legi.
- **Regimul închis** - se aplică inițial persoanelor condamnate la pedeapsa închisorii mai mare de 3 ani, dar care nu depășește 13 ani. În mod excepțional, natura și modul de săvârșire a infracțiunii, persoana condamnatului, precum și comportarea acesteia până la stabilirea regimului de executare pot determina includerea persoanei condamnate în regimul de executare imediat inferior sau superior ca grad de severitate, în condițiile stabilite prin regulamentul de aplicare a prezentei legi.
- **Regimul semideschis** - se aplică inițial persoanelor condamnate la pedeapsa închisorii mai mare de un an, dar care nu depășește 3 ani. În mod excepțional, natura și modul de săvârșire a infracțiunii, persoana condamnatului, precum și comportarea acesteia până la stabilirea regimului de executare pot determina includerea persoanei condamnate în regimul de executare imediat inferior sau imediat superior ca grad de severitate, în condițiile stabilite prin regulamentul de aplicare a prezentei legi.
- **Regimul deschis** - se aplică inițial persoanelor condamnate la pedeapsa închisorii de cel mult un an. În mod excepțional, natura și modul de săvârșire a infracțiunii, persoana condamnatului, precum și comportarea acesteia până la stabilirea regimului de executare pot determina includerea persoanei condamnate în regimul de executare imediat superior ca grad de severitate, în condițiile stabilite prin regulamentul de aplicare a prezentei legi.

Deținuții cu dizabilități

Administrația Națională a Penitenciarelor și administrația penitenciarului dispun măsuri specifice pentru protecția sănătății fizice și psihice a persoanelor condamnate care prezintă dizabilități.

Persoanelor condamnate care prezintă dizabilități li se asigură condiții pentru participarea la activități educative, culturale, terapeutice, de consiliere psihologică și asistență socială, moral-religioase adecvate nevoilor și personalității lor, în funcție de opțiunile și aptitudinile lor.

Activitățile de formare profesională a persoanelor condamnate care prezintă dizabilități pot fi organizate de administrația penitenciarului, în colaborare cu personalul specializat din cadrul Ministerului Muncii, Familiei, Protecției Sociale și Persoanelor Vârstnice.”

Din 2014, a fost promovat la nivelul unităților penitenciare *Manualul programului de ergoterapie (Atelier Deficiențe neuromotorii și/sau persoane vârstnice/ Atelier Deficiențe psihice/ Atelier Deficiențe senzoriale)*. Scopul activităților de ergoterapie este de a identifica și contribui la redarea independenței persoanelor cu deficiențe, independența urmărind două aspecte elementare: adaptarea la deficitul acestora și/sau ameliorarea stării lor. Ergoterapia se adresează persoanelor cu deficiențe psiho-neuro-motorii și vizează recuperarea psihomotorie a acestora.

În ceea ce privește persoanele private de libertate cu **antecedente în consumul droguri și alcool**, există programe specializate la care aceștia pot participa: *Program de asistență psihosocială destinat persoanelor cu antecedente în toxicomanie*, respectiv *Program de asistență psihologică specifică destinat persoanelor cu antecedente de consum de alcool – Antialcool*.

De asemenea, **foștii consumatori de droguri din penitenciare** pot fi selecționați în vederea includerii într-o comunitate terapeutică în penitenciarele Jilava, Rahova și Târgșor.

Comunitatea terapeutică impune existența și amenajarea unui spațiu delimitat fizic unde, pe baza unor strategii și principii de lucru specifice, persoanele private de libertate beneficiază, pe termen mediu sau lung, de asistență specifică în scopul schimbării comportamentale, al învățării și exersării de noi abilități și responsabilități sociale, prin maximizarea implicării și participării fiecărui beneficiar în propriul proces de reabilitare. De asemenea, aceste persoane sunt incluse în Programul Național de Sănătate mintală (prin care se asigură tratamentul substitutiv cu metadonă).

Referitor la *asistența specială acordată deținuților cu dizabilități/probleme de învățare, dependenți de droguri și alcool/purtători HIV din perspectivă medicală*, vă comunicăm că asistența medicală a acestor persoane se desfășoară cu respectarea prevederilor legale în vigoare.

Pentru persoanele infectate cu virusul HIV - „*în timpul executării pedepselor și a măsurilor privative de libertate este interzisă orice formă de discriminare pe teme de rasă, naționalitate,*

etnie, limbă, religie, gen, orientare sexuală, opinie ori apartenență politică, avere, origine socială, vârstă, dizabilitate, boală cronică necontagioasă, **infecție HIV/SIDA sau pentru alte temeieri de același fel**”,

“Persoanele infectate cu virusul HIV au dreptul la păstrarea confidențialității datelor personale, **nu pot fi supuse unui tratament discriminatoriu** și nu li se poate interzice dreptul la învățătură ori la muncă”.

Cum mă transfer într-un alt penitenciar?

Transferarea persoanelor condamnate în alt penitenciar, ca urmare a stabilirii provizorii a regimului de executare, se dispune de către directorul penitenciarului, conform profilării penitenciarelor stabilite prin decizie a directorului general al Administrației Naționale a Penitenciarelor.

Transferarea persoanelor condamnate în alt penitenciar, ca urmare a stabilirii sau schimbării regimului de executare a pedepselor privative de libertate sau pentru alte motive întemeiate, se dispune, la propunerea comisiei (prevăzute la art. 32 din Legea 254/2013) sau la cererea persoanei condamnate, cu avizul acestei comisii, de către directorul general al Administrației Naționale a Penitenciarelor.

Transferarea persoanelor condamnate în alt penitenciar, dacă este necesară activității unui organ judiciar, se dispune, la solicitarea organului judiciar, de către directorul penitenciarului iar, în cazul persoanelor condamnate solicitate de mai multe organe judiciare în aceeași perioadă de timp, transferarea temporară se dispune de către directorul general al Administrației Naționale a Penitenciarelor.

Transferarea temporară. Directorul general al Administrației Naționale a Penitenciarelor dispune transferarea temporară a deținuților ținând cont de următoarele criterii:

- cauzele penale în care, pentru persoanele condamnate, au fost emise mandate de arestare preventivă;
- cauzele penale au prioritate față de cauzele civile;
- instanțele judecătorești au prioritate față de celelalte organe judiciare;
- gradul de jurisdicție a organului judiciar care instrumentează cauza;
- netransferarea ar afecta grav urmărirea penală sau judecata.

Cu ocazia primirii citației de către persoana condamnată în cadrul unei proceduri judiciare declanșate de aceasta, în măsura în care condamnatul contestă inițierea acestui demers judiciar, cererea condamnatului de nerecunoaștere sau de retragere a cererii urmează a fi transmisă de îndată, prin grija administrației penitenciarului, instanței sau parchetului învestit.

Transferarea deținuților în centrele de reținere și arestare preventivă ce funcționează în subordinea Ministerului Afacerilor Interne, necesară activității organelor judiciare, se face cu aprobarea directorului penitenciarului și informarea judecătorului de supraveghere a privării de libertate. Perioada și motivele de transfer fac parte din adresa scrisă și semnată, după caz, de șefii Inspectoratului General al Poliției Române, inspectoratelor județene de poliție, directorul general al Direcției Generale de Poliție a Municipiului București sau al Direcției Generale Anticorupție, avizată de procuror. La expirarea perioadei, deținutul este depus la penitenciarul de unde a fost transferat.

Este interzisă transferarea în penitenciare, pentru o perioadă mai mare de 10 zile, a persoanelor care execută măsura educativă a internării într-un centru educativ sau într-un centru de detenție.

În cazul în care capacitatea legală de cazare a penitenciarului este depășită, directorul acestuia are obligația de a informa directorul general al Administrației Naționale a Penitenciarelor în vederea transferării persoanelor condamnate în alte penitenciare. Directorul general al Administrației Naționale a Penitenciarelor stabilește dacă transferul se impune, cu precizarea penitenciarelor în care se transferă persoanele condamnate.

Pentru prezentarea în fața organelor judiciare, minorii arestați preventiv pot fi transferați în secțiile speciale de arestare preventivă din penitenciare pentru o perioadă de maximum 10 zile, fiind cazați separat de majori.

Transferarea persoanei internate în alt centru, pentru motive întemeiate, se dispune la propunerea consiliului educativ sau a comisiei (prevăzute la [art. 146](#) din Legea 254/2013) sau la cererea persoanei internate, a familiei ori a reprezentantului legal al acesteia, cu avizul consiliului educativ ori al comisiei, de către directorul general al Administrației Naționale a Penitenciarelor.

În cazul în care se decide transferarea persoanei internate într-un alt centru sau într-un centru de reținere și arestare preventivă sau de arestare preventivă, soluționarea contestațiilor formulate de persoana ce urmează a fi transferată până la data dispoziției de transfer, se face, de

urgentă, de către judecătorul de supraveghere a privării de libertate de la centrul de la care s-a dispus transferul, înainte de realizarea efectivă a transferului.

Eliberarea condiționată

Beneficiul liberării condiționate nu este un drept al condamnatului, ci o vocație a acestuia, astfel că **numai instanța de judecată competentă să o aplice trebuie să aprecieze, în fiecare caz în parte, dacă sunt îndeplinite cumulativ condițiile prevăzute de lege și dacă este oportună și prudentă acordarea acestui beneficiu celui condamnat.**

Fac obiectul analizării în comisia de liberare condiționată din perspectiva îndeplinirii criteriilor prevăzute de lege, în acest sens, persoanele condamnate la pedeapsa închisorii și cele condamnate la pedeapsa detențiunii pe viață.

Liberarea condiționată se acordă potrivit procedurii prevăzute în art. 587 din Codul de procedură penală, în conformitate cu prevederile art. 99 sau art. 100 din Codul penal, după caz, precum și cu prevederile art. 97 din Legea 254/2013, la cererea persoanei condamnate sau la propunerea comisiei pentru liberare condiționată.

Competența decizională în sensul admiterii propunerii comisiei sau cererii deținutului de liberare condiționată aparține **exclusiv instanței de judecată.**

Liberarea condiționată se acordă doar în situația în care există motive temeinice și suficiente care să justifice aplicarea acestei instituții.

În acest sens, Comisia formulează propuneri de liberare condiționată a persoanei condamnate, ținând seama de:

- a) fracțiunea din pedeapsă efectiv executată și de partea din durata pedepsei care este considerată ca executată;
- b) regimul de executare a pedepsei privative de libertate în care este repartizată;
- c) îndeplinirea obligațiilor civile stabilite prin hotărârea de condamnare, în afară de cazul când dovedește că nu a avut nicio posibilitate să le îndeplinească;
- d) conduita persoanei condamnate și eforturile acesteia pentru reintegrare socială, în special în cadrul muncii prestate, al activităților educative, moral-religioase, culturale, terapeutice, de consiliere psihologică și asistență socială, al instruirii școlare și al formării profesionale, precum și responsabilitățile încredințate, recompensele acordate și sancțiunile disciplinare aplicate;
- e) antecedentele sale penale.

În activitatea sa, comisia ține cont și de rezultatele aplicării instrumentelor-standard de evaluare a activităților desfășurate de deținuți, aprobate prin decizie a directorului general al Administrației Naționale a Penitenciarelor.

Dacă respectiva comisie apreciază ca insuficiente sau inexistente temeiurile care să justifice liberarea condiționată, decide amânarea persoanei în cauză.

În cazul în care deținutul nu este mulțumit de decizia comisiei se poate adresa judecătoriei în a cărei circumscripție teritorială se află penitenciarul care îl custodiază, cu cerere de liberare condiționată. De asemenea, împotriva soluției primei instanțe, deținutul poate formula contestație la tribunalul competent.

Probațiunea

Persoanele majore aflate în detenție sunt incluse pe durata încarcerării în **activități educative, culturale, terapeutice, de consiliere psihologică și asistență socială, moral-religioase, instruire școlară și formare profesională cu tinerii și persoanele majore aflate în detenție.** Activitățile menționate anterior sunt realizate de personalul serviciilor de educație și asistență psihosocială din cadrul penitenciarelor, cu participarea, după caz, a consilierilor de probațiune, a voluntarilor, a asociațiilor și fundațiilor, precum și a altor reprezentanți ai societății civile. Includerea persoanelor deținute în activitățile socio-educative se realizează în funcție de durata condamnării, conduita, personalitatea, gradul de risc, vârsta, starea de sănătate, nevoile identificate și posibilitățile de reintegrare socială a persoanei condamnate.

Tinerii condamnați sunt incluși, pe durata executării pedepsei, în programe speciale educaționale, de asistență psihologică și asistență socială, în funcție de vârsta și de personalitatea fiecăruia. Potrivit legislației, se consideră tineri persoanele condamnate care nu au împlinit vârsta de 21 de ani. Programele speciale sunt realizate de personalul serviciilor de educație și asistență

psihosocială din cadrul penitenciarelor, cu participarea consilierilor de probațiune, a voluntarilor, a asociațiilor și fundațiilor, precum și a altor reprezentanți ai societății civile.

Printre programele desfășurate în penitenciar de consilierii de probațiune în colaborare cu personalul educativ se numără și Programul „Reducerea Riscului de Recidivă după Închisoare (RRR)”. Acest program este derulat din anul 2009 și este construit pe principiul colaborării permanente dintre specialistul din penitenciar și consilierul de probațiune și pe principiul continuității intervenției în lucrul cu persoanele private de libertate care sunt pregătite pentru liberare. Programul conține trei module dintre care două sunt derulate, de regulă, în unitatea penitenciară de către consilierul de probațiune cu sprijinul unui specialist din unitate, iar modul al treilea ce vizează asistența post-penală este derulat în cadrul serviciului de probațiune după liberare. Programul se derulează în baza unui Protocolului de colaborare inter-instituțional încheiat la nivel local, cu alte instituții de interes din comunitate (AJOFM, ISJ, DSP etc).

Consilierii de probațiune au **atribuții și în ceea ce privește procedura liberării condiționate a persoanelor majore aflate în detenție**. Liberarea condiționată se acordă la cererea persoanei condamnate sau la propunerea comisiei pentru liberare condiționată, din care face parte și un consilier de probațiune din cadrul serviciului de probațiune competent potrivit legii în circumscripția căruia se află penitenciarul. Comisia formulează propuneri de liberare condiționată a persoanei condamnate, ținând seama de o serie de criterii, propunerea fiind cuprinsă într-un proces-verbal motivat, care cuprinde poziția membrilor comisiei față de propunerea de liberare. Consilierul de probațiune formulează, în cadrul comisiei, propuneri cu privire la obligațiile pe care instanța le poate impune persoanei în funcție de particularitățile cazului. Propunerile consilierului de probațiune au la bază informațiile și datele obținute din documentele existente la nivelul unității de detenție, precum și date obținute de la nivelul comunității din care provine persoana. Propunerile consilierului de probațiune sunt menționate în cadrul procesului-verbal încheiat de comisie și înaintat instanței care se pronunță asupra liberării condiționate.